

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תזריע תשפ"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף תל"ב

שבת, ואין מילה בלא שבת, הדא הוא דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה ע"כ. ויש להבין השייכות של מצות מילה לשבת, שאין למול רק אחר שיעבור עליו מתחלה השבת.

*

ונראה דידועים דברי המהר"ל (גבורת ה' פרק מז) כי המספר שבע מורה על הנהגת הטבע שנברא בשבעת ימי בראשית, וכמו שנאמר (בראשית ב-ב) ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וברש"י מה היה העולם חסר, מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה ע"כ. ומספר שמונה מורה על ההנהגה למעלה מדרך הטבע, ולכן ניתנה מילה לשמונה, כי בזכות זה אנו זוכין להנהגה שלמעלה מדרך הטבע. ולכן איתא במדרש (ילקוט בשלח רמא) אז ישיר משה ובני ישראל (שמות טו-א), 'אז' הרי שמונה, אמר משה בזכות המילה שניתנה לשמונה נקרא הים, באז נקלס ע"כ. והיינו דבזכות מילה לשמונה, הרומז להנהגה שלמעלה מטבע, זכו לקריעת ים סוף נס למעלה מהטבע ע"ש.

וביאורו נראה, דמצינו בברית בין הבתרים, שאמר אברהם מה תתן לי ואנכי הולך עירי (בראשית טו-ב), והנה דבר ה' אליו לאמור, לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך, ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים, אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך. וברש"י הוציאו מחללו של עולם, והגביהו למעלה מן הכוכבים, וזהו לשון הבטה מלמעלה למטה (ב"ר מד-יב) ע"כ. ובפשוטו הכוונה שהגביהו למעלה מהכוכבים, כדי שיראה כל הכוכבים, אם יוכל לספור אותם. אמנם יש בזה עוד, שהודיעו הקב"ה לאברהם, שהנהגת ה' עמו היא בהנהגה למעלה מהטבע, וכמו שאמרו (שבת קנו) שאמר

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב-ג). בגמרא (שבת קלב). ביום אפילו בשבת ע"כ. ויש להבין טעמא דמילתא דמילה גדולה משבת, שמצותה בשמיני דוחה את השבת. דלא מצינו שום מצוה שדוחה את השבת, כי שבת היא שורש האמונה, ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ומומר לשבת הוי מומר לכל התורה כולה (עירובין טו:). וגם מילה דהוי מצות עשה שיש בה כרת, צריכין קרא מיוחדת דדוחה את השבת, וצריך ביאור טעמו. גם להבין טעם המצוה שמצותה לשמונה דייקא, וכבר דקדקו חז"ל (נדה לא:). על זה, ששאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה אמרה תורה מילה לשמונה, ולא לשבעה ע"ש.

וכיוצא בזה מצינו גם במצות הקרבת קרבן פסח דדוחה את השבת, דדרשינן מקרא מיוחד דדוחה את השבת דכתיב במועדו (פסחים טו), וצריך ביאור טעמו. וגם להבין מה שעצם חג הפסח מצותה שמונה ימים, דהקרבת הפסח, וגם השבתת חמץ, מצותה ביום י"ד, ושוב יש שבעת ימי החג אחריה.

ובמדרש (ילקוט תקמו) וביום השמיני ימול, זה שאמר הכתוב (קהלת יא-ב) תן חלק לשבעה וגם לשמונה, תן חלק לשבעה אלו שבעת ימי השבת, וגם לשמונה, אלו שמונת ימי מילה ע"כ. וצריך ביאור הקשר שיש ביניהם.

ומצינו עוד במדרש (ויק"ר כו-י) שור או כשב או עז כי יולד, והיה שבעת ימים תחת אמו, ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה' (ויקרא כב-כו), משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר, כל אכסנין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונא תחלה. כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין שבעה ימים בלא

עמו, ולהכחיש שיודע ה' מה שנעשה בעולמו אחר שבראו, ואינו משגיח עליה שוב. וזה משלים חג הפסח, לזכור הנסים והנפלאות שעשה, שזה מורה לא רק כי יש לעולם אלוה-מחדשו, אלא יודע גם כן כל הנעשה בעולמו, ומשגיח על הנבראים, ויכול לעשות כל מה שברצונו.

ואנו אומרים בקידוש על היין בשבת, זכרון למעשה בראשית, תחלה למקראי קודש, זכר ליציאת מצרים. וביאר בטור (או"ח סימן רע"א) פירושו, זכרון למעשה בראשית, פירוש שאנו שובתים ביום ששבת בו הקב"ה אחר תכלית מעשה בראשית. תחלה למקראי קודש, שהשבת מוזכר תחלה בפרשת המועדים קודם לכולם. זכר ליציאת מצרים, אפשר לומר שהשבת תחלה למקראי קודש שהם זכר ליציאת מצרים. והרמב"ן (פ' ואתחנן) כתב שהשבת עצמו זכר ליציאת מצרים, כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוה-קדמון מחדש חפץ ויכול, על כן כתוב בדברות שניות (דברים ה-טו) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' על כן צוץ ה' אלקיך לעשות את יום השבת, שאם יעלה על לבך ספק על השבת שמורה על החדוש ועל החפץ ועל היכולת, תזכור מה ראו עיניך ביציאת מצרים, שהוא לך לראיה ולזכור. והנה השבת זכר ליציאת מצרים, ויציאת מצרים זכר לשבת, כי יזכרנו בו ויאמרו כי השם מחדש בכל זמן אותות ומופתים ועושה הכל ברצונו, כי הוא אשר ברא את הכל במעשה בראשית ע"כ.

ומענתה מילה שניתנה לשמונה, להורות שבישראל מתנהג ה' בהנהגה למעלה מהטבע, בנסים ונפלאות חוץ לדרכי הטבע, הרי זה מורה על אמונה יתירה יותר מן השבת, כי הנסים שנעשו בעולם מורה לא רק כי אין העולם קדמון, אלא שגם אחר שבראו יש לעולם אלוה-מחדשו ויודע ומשגיח ויכול. ועל כן מילה בשמיני גדולה מן השבת, ומצותה דוחה את השבת, כי בשבת יש עדות רק בפרט אחד, שיש בורא עולם, אבל אין מזה הכרה שהוא גם משגיח ויודע ויכול אחר שכבר נברא. ומילה לשמונה מורה יותר מהשבת, כי הנהגה שלנו היא למעלה מהטבע, שהנס מלמדת על ההשגחה העליונה שיש להקב"ה גם אחר בריאתו.

וזהו תן חלק לשבעה וגם לשמונה, תחלה יש ליתן חלק להעיד על הבריאה שנברא העולם בשבעת ימי בראשית, שזהו העדות של שבת. אמנם בזה לא נתגלה עדיין הנהגת ה' בעולם אחר שבראו, ושוב תן חלק לשמונה, זו מילה, שמורה על הנהגה חוץ לדרכי הטבע, שבזה ניכר גם כח השגחתו בעולם, לשדר את הטבע תמיד בכל עת ובכל שעה כרצונו. ועל כן מתחלה קודם המילה

אברהם נסתכלתי באיצטגנינות [חכמת המזלות] שלי ואיני ראוי להוליד בן. אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל [דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה], מאי דעתך דקאי צדק [שהוא מזל שלך] במערב [שהוא מקום מצונן ואין ראוי להוליד], מהדרנא ומוקמינא ליה במזרח [שהוא מקום חום]. והיינו דכתיב (ישעיה מא-ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו [הקב"ה קראו להביאו למזרח בשבילן] ע"כ. והיינו שהנהגת ה' עם אברהם היא למעלה מן הטבע. ועל זה הוסיף לו ה', ויאמר לו כה יהיה זרעך, שהנהגת כל בית ישראל יהיה שלא כדרך הטבע. וכמו שהוצאתי אותך מחללו של עולם, להראות על ההנהגה עמך שהיא למעלה מהטבע, כן תהא ההנהגה גם אצל זרעך. ולכן מצות מילה, אות ברית בין ישראל לאביהם שבשמים, ניתנה מצוה זו לשמיני, כי בזה אנו נכנסים להנהגה של למעלה מטבע, כמו שהוציאו חוץ לחללו של עולם.

*

והנה פסח איקרי שבת, וכמו שנאמר (ויקרא כג-טו) וספרתם לכם ממחרת השבת וגו', מהו ממחרת השבת, ממחרת יום טוב (מנחות סד:): ע"כ. וכבר ביארנו בזה, דמבואר ברמב"ן (סוף פ' בא) כי מעת היות עבודה זרה בעולם מימי אנוש, החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים בידיעתו הפרטית, ואמרו איכה ידע א-ל ויש דעה בעליון (תהלים עג-יא), ומהם שיודו בידיעה ומכחישים בהשגחה, ויעשו אדם כדגי הים, שלא ישגיח הא-ל בהם ואין עמהם עונש או שכר, יאמרו עזב ה' את הארץ. וכאשר ירצה האלקים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשינוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל ביטול הדעות האלה כולם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה-מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול וכו', אם כן האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה. ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון ע"כ.

הרי לנו כי השומר שבת ומקדשו, מעיד רק על חלק אחד מאמונתו הטהורה, שיש בורא עולם, ואין העולם קדמון, אלא ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש. אבל אכתי יתכן שאחר זה עזב ה' עולמו להטבע, כמו מי שבונה בנין ושוב אין לו קשר

יש לעבור עליו את השבת, זמן העדות על עצם הבריאה, שאין העולם קדמון, אלא ה' בראו בששת ימי בראשית, ואז בא המילה לשמונה, להוסיף בעדותו על הנהגת ה' למעלה מהטבע, שזה מורה על השגחתו בעולמו בכל עת.

ועל דרך זה היא גם מצות הפסח, שביציאת מצרים הראה ה' לעיני כל אותות ומופתים, שבוה נתגלה כי לא רק שה' הוא בורא העולם, אלא מנהיגו ומשגיח עליו ומשדד כל הטבע כרצונו. ולכן חג הפסח מורכבת משמונה ימים, כי מספר שמונה מורה על הנהגת העולם למעלה מדרכי הטבע. ועל כן הקרבת הפסח דוחה את השבת, שלא מצינו כן בשאר מצות התורה, משום שאין בכח שום מצוה לבטל מצות שבת שיש בה שורש האמונה, אבל הקרבת הפסח עדיפא משבת, שבוה עצמו מעיד שיש בורא עולם, ומוסיף להעיד עוד יותר שהוא גם יודע ומשגיח ויכול, ולכן פסח דוחה שבת.

*

ובמשנה (מגילה ה:) קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר שני. ובגמרא שם, דהגם דאין מעבירין על המצות, מסמך גאולה לגאולה [פורים לפסח] עדיף ע"כ. ויש להבין מהו הענין של חשיבות סמיכת גאולה לגאולה. ונראה דהנה הרמב"ן (שם) סיים, ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזירת עליון ע"כ. והיינו כי מן הנסים הנגלים אנו מכירין כי לא עזב ה' עולמו, ויודע הכל ומשגיח עליו תמיד, עד שמשדד הטבע לבני ישראל מעת לעת לפי הצורך, ומתברר מזה כי גם הנהגת הטבע היא מהשגחתו, וממילא מודה גם בנסים הנסתרים. ואמרו שאומרים (בברכת מודים) ועל נסיך שבכל יום עמנו. ואמרו (נדה לא.) מאי דכתיב (תהלים עב-ח) עושה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו לעולם, אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו [לבדו, הוא לבדו יודע שהוא נס, אבל בעל הנס אינו מכיר] ע"כ.

ואמר (שם) דרש רב יוסף מאי דכתיב (ישעיה יב-א) אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני [מפני שכעסת עלי אני מודה לך שלטובתי היה], במה הכתוב מדבר, בשני בני אדם שיצאו לסחורה, ישב לו קוץ ברגלו לאחד מהן [ולא יכול לצאת], התחיל מחרף ומגדף. לימים שמע שטבע ספינתו של חברו בים, התחיל מודה ומשבח, לכך נאמר

ישוב אפך ותנחמני ע"כ. וביאורו כי יתכן שהאדם מצטער על מאורע שבא לפניו, הפסד בממונו ומסחרו, מאורעות שעל ידם משתנה כל תכניתו, ותחת כל זה מונח השגחה עליונה לטובתו, והאדם מצטער בחנם ואינו מכיר בניסו, איך שבהשגחה פרטית הזמינו אותו לילך במקום שהיה בו קוץ, שיכנס ברגליו, ולא יצא לסחורה, כי שם מוכנת לו הפסד יותר גדול, לא על ממונו לבד רק גם על חייו. ובהתבוננות על הנסים הנגלים, שרואה בעיני בשר השגחה עליונה מאת ה' שמשגיח בעולמו, הוא מודה ומכיר בהנסים הנסתרים, שהכל הוא בהשגחה פרטית.

והנה הנס של פורים היה נס נסתר, מאורעות שונות בדרכי הטבע שנים רבות שהביאו להנס, מיתת ושתי בשביל אוהבו, מעשה בגתן ותרש, ביאת אסתר לבית המלך וכו', ובהשגחה עליונה סיבב ה' את כל הדברים הללו זה אחר זה, כדי שיתהוו הנס של פורים. והרוצה להכחיש שהכל היה בטבע, שנודמן במקרה כך וכך, יוכל להכחיש את הנס. אבל אנו שראינו נסים נגליים מיציאת מצרים, שאין להכחיש שם השגחת ה', וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, מהנסים הנגלים אנו מודים בהנסים הנסתרים, ואנו מברכין על הנס של פורים, שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. ועל כן אנו מסמיכין גאולת ימי הפורים, לגאולת ימי צאתנו ממצרים, אשר שם ראינו בעינינו הנסים הנגלים, ומזה אנו מודים גם על הנסים הנסתרים, ואצלינו גאולת מצרים וגאולת אחשורוש זה כזה, שאנו מאמינים בהנסים הנסתרים כמו בהנסים הנגלים, ויש להסמיכם זה לזה, כי הנסים הגלויים של מצרים, מגלה לנו על ימי הפורים שהם נסים נסתרים.

ולכן תיבת נס', בהמילוי שלו יש גם כן אותיות נס, נ"ן סמ"ך, תוכו כברו, שגם בהנסתר שלו יש גימטריא של נ"ס, כי מהנס הנגלה אנו מאמינים גם בנס הנסתר, ועל כן יש בתיבת נס, נס נגלה ונס נסתר.

*

והכתוב אומר (תהלים ק-א) מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ. ולכאורה קרבן תודה מביאין רק ארבעה שצריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, חולה ונתרפא, חבוש בבית האסורים ויצא (ברכות נד:), ולמה סיים הריעו לה' כל הארץ. אך הענין הוא, כי המקריב קרבן תודה, הוא מקריב קרבן מן הבקר או מן הצאן, וטעונה חלות, והקריב על זבח התודה חלות מצות (ויקרא ז-ב), ארבעה מיני לחם, וכל מין ומין עשר חלות, ושיעורן עשרים עשרון (מנחות עז:). ונאכלין רק ביום הבאת קרבנו, ובלילה עד חצות (ברכות ב:).

וכתוב בהעמק דבר (פ' צו) דאי אפשר לאדם ובני ביתו לאכול כל כך, ולקיים ביום קרבנו יאכל, לא יניח ממנו עד בוקר (שם ז-ט), ועל כרחק צריך לזמן חבריו וידידיו ושכניו לאכול אתו עמו יחד, והוא כדי לפרסם טובות ה' עמו לרבים, ולקיים ובתוך רבים אהללנו (תהלים קט-ל) ע"כ. [ועיין בספורנו שם שכתב, וברבות הלחם יתפרסם הנס לאוכלים רבים].

ויש להוסיף עוד, כי יש להתבונן בעת הבאת תודה על מה שעבר, וכגון חולה שנתרפא, עד כמה יותר יש להביא תודה לה' כאשר האדם בריא, ולא הביאו לידי חולי כלל, ולא נחבש בבית האסורים וכו'. אם יוצא חי כשנשרף ביתו הוא מודה לה', עד כמה יותר יש לו להודות אם לא הזמין ה' לו שריפה כלל. ועל כן כאשר מביא קרבן תודה, הוא קורא גם לאלו שלא עברו המאורעות הללו, ואומר להם תתבוננו, לא רק אני מביא תודה, אלא אתם כולכם חייבים עוד תודה יותר לה', שלא הביא אתכם מתחלה להמצב שהיה אצלו. וזהו המזמור לתודה, הריעו לה' כל הארץ, ההודאה אינה רק משלי, אלא אתם כולכם חייבים בהודאה תמידית על נסִיך שבכל יום עמנו, ואין בעל הנס מכיר בניסו.

*

ומצינו בפרשת נגעים, כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחווה, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמור כנגע נראה לי בבית (יד-לד). ובתורת כהנים (מצורע ה-ג) דרשו, שאין הבית מטמא אלא אחר כבוש וחלוק, ושיהא כל אחד ואחד מכיר את שלו ע"כ. (ועיין ביאורו ברמב"ן בפרשתנו יג-מז). וברש"י כנגע נראה לי בבית, אפילו תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (נגעים יב-ה) ע"כ. ובבעל הטורים ב' במסורה, כנגע נראה לי, מרחוק ה' נראה לי (ירמיה לא-ב), לרמוז שלא יאמר נגע אלא כנגע, וזהו מרחוק נראה, שיקח הדבר מרחוק, ולא יפסוק לומר נגע ע"כ. ויש להבין טעמו, שאינו אומר אלא כנגע, הלא תלמיד חכם הוא שיודע שהוא נגע ודאי.

ונראה כי התורה מלמדת אותנו, שגם כאשר אירע לאדם מצב שלראיית עיניו נראה לרעה, לא יחליט

בדיבורו שזהו רעה, כי יתכן שתכליתו לטובה, ולא יאמר 'נגע' נראה לי אלא 'כנגע', שלמראית עין הוא נגע, אבל לאמיתו יוכל להיות שטמונה בזה טובה עצומה. וכמו שפירש רש"י ונתתי נגע צרעת, בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן (ויק"ר יז-ה) ע"כ.

והמתבונן יכיר בזה השגחה נפלאה מאת ה' אליו, דהנה חלוקת הארץ היתה בגורל, וכמו שנאמר (במדבר כו-נה) אך בגורל יחלק את הארץ וגו', וברמב"ן (שם) אשר חוץ מהחלוקה הראשונה שבה מתחלקת הארץ לשבטי ישראל בגורל, י"ב חלקים, גם בין המשפחות יטילו גורל, חלק החנוכי בצד ובמקום אשר יעלה לו הגורל, וחלק הפלואי במקום אשר יעלה לו הגורל ע"ש. והנה בכל עיר ועיר יש בתים שונים, גדולים וקטנים, מפוארים ואינם מפוארים, וכנראה שגם בזה העלה הגורל לכל אחד ואחד מהו חלקו. ויתכן שהיו הרבה שהתרעמו, שנפל בחלקם בית רעוע, ולחבירו בית מפואר. אבל לאחר זמן נודמן לבעל הבית הרעוע נגע בקירותיו, והוצרך לנתוץ הבית, ומצא בתוכו אוצר גדול של כסף וזהב, ואז הוא נותן תודה, לא רק על האוצר שמצא, אלא על השגחת ה' שהיתה עליו בעת החלוקה שנודמן לפניו בית זה בעת שהפילו גורל על החלקים, וכמה חסד ה' יש בזה, אשר עשרות בשנים מקודם הזמין לו עשירות כאשר יהא ראוי לזה. ולפעמים האדם שקיבל חלקו לא זוכה שיתגלה לו האוצר, רק לבניו אחריו מתראה הנגע, והם נותצים הבית והעשירו, ולעולם לא יתודע לו הטובה שהיתה טמונה בחלקו שהגיע לו.

ולכן לא אומר 'נגע' נראה לי בבית, רק 'כנגע', שיש כאן סימנים של נגע, אבל יתכן שעוז וחדוה מונח תחת זה, למצוא בהכתלים כסף וזהב. ואז יתגלה לו כי מרחוק הוי"ה נראה לי. זה מזמן רחוק מאד, מעת שחלקו נחלת ארץ ישראל בגורל, התראה לי ה' במדת חסדו, להמציא לי בית זה דייקא בגורלי, כדי למצוא העושר המונח כאן, ואין זה נגע אלא כנגע. ולכן אין פרשת הנגעים נוהגת רק אחר שכל אחד ואחד מכיר את שלו.

הגליון הזה נהגדב על ידי

מוה"ר ר' אברהם שמואל סאמעט הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב	מוה"ר ר' יודל זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בנו למול טוב	מוה"ר ר' בנימין זאב וועקסלער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בנו למול טוב	מוה"ר ר' חיים וויינבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב
מוה"ר ר' שמואל פאפלאנאש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למול טוב	מוה"ר ר' יואל פאגעל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' יהושע האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' צבי פאלל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בנו למול טוב